

6. cvičení

Náhodné veličiny

Úloha 1 (Narozeninová party)

Jste ve skupině s dalšími 500 lidmi. Nechť X je počet lidí, kteří mají stejné narozeniny jako vy. (Narozeniny jednotlivých lidí jsou nezávislé rovnoměrné náhodné. Lidé narození 29. února mají vstup zakázán :))

- Spočítejte $P[X = 1]$, tedy $p_X(1)$.
- Jaké je rozdělení veličiny X ?
- Kolik je $\mathbb{E}(X)$?
- Aproximujte $p_X(1)$ pomocí Poissonova rozdělení.

Úloha 2 (Pět klíčů)

Na kroužku máme pět klíčů, jeden z nich je správný, ale my nevíme jaký. Zkoušíme otevřít dveře, X říká, kolikátým pokusem se nám to povede. Jaké rozdělení má X a kolik je $\mathbb{E}(X)$?

- Po každém pokusu se nám kroužek vysmekne, a vybíráme vždy znovu náhodně.
- Vybíráme v náhodném pořadí, ale každý klíč jenom jednou (můžeme si je poznačit).
- Jak se výsledek změní, pokud jsou správně 2 klíče z 10?

Úloha 3 (Bud'me uniformní)

Nechť X je uniformně náhodná mocnina dvojky z $\{2^a, 2^{a+1}, \dots, 2^b\}$. Vyjádřete X pomocí uniformního rozdělení na množině $\{a, a+1, \dots, b\}$. Určete $\mathbb{E}(X)$ a $\text{var}(X)$.

Náhodné vektory

Úloha 4 (Měl s sebou jen balíček karet)

Ze standardního balíčku s 52 kartami vytáhneme dvě karty. Označíme X počet vytažených es, Y počet králů. Určete sdruženou pravděpodobnostní funkci $p_{X,Y}$ a také marginální pravděpodobnostní funkce p_X, p_Y .

Úloha 5 (max(3d4))

Označme X_1, X_2, X_3 výsledky tří nezávislých hodů čtyřstěnnou kostkou (s čísly 1, ..., 4).

- Jaká je pravděpodobnostní funkce $X = X_1$?
- Jaká je pravděpodobnostní funkce $Y = \max(X_1, X_2)$?
- Jaká je pravděpodobnostní funkce $Z = \max(X_1, X_2, X_3)$?
- O kolik se zvýší střední hodnota tím, že můžeme házet třikrát? Neboli o kolik je vyšší $\mathbb{E}(Z)$ než $\mathbb{E}(X)$?

Nápověda: Určete napřed $P(Y \leq k), P(Z \leq k)$.

Úloha 6 (Počítáme hody kostkou)

Na kostce padne číslo i s pravděpodobností p_i pro $i = 1, \dots, 6$. Hodíme n -krát a označíme X_i počet hodů, kdy padlo i .

- Najděte sdruženou pravděpodobnostní funkci pro n.v. $X_1, \dots, X_n$.
- Jaké je marginální rozdělení, tj. rozdělení jednotlivých n.v. X_i ?

Úloha 7 (Součet Poissonů)

Nechť $X \sim \text{Pois}(\lambda)$ a $Y \sim \text{Pois}(\mu)$ jsou nezávislé náhodné veličiny. Dokažte, že $X + Y \sim \text{Pois}(\lambda + \mu)$.

Bonusové úlohy

K procvičení

Úloha 8 (Pohled do budoucnosti)

Uvažme skupinu m manželských párů (tj. celkem $2m$ osob). Předpokládejme, že po deseti letech bude každý z těch $2m$ lidí stále naživu s pravděpodobností p , nezávisle na ostatních. Možnosti rozvodů apod. neuvažujeme, tj. páry jsou neměnné.

Označme L množinu lidí, kteří budou po deseti letech naživu a A jejich počet (tj. $A = |L|$). Dále buď B počet párů, kde budou naživu oba; tj. A, B jsou náhodné veličiny splňující $0 \leq A \leq 2m$ a $0 \leq B \leq m$. Pro každé $a = 0, \dots, 2m$ chceme spočítat $\mathbb{E}(B|A = a)$.

- Uvážíme jednoho konkrétního člověka. Jaká je pravděpodobnost, že bude po deseti letech naživu, pokud víme, že $A = a$? Jinými slovy, pokud ten člověk je x , jaká je $P(x \in L|A = a)$?
- Uvážíme jeden konkrétní manželský pár. Jaká je pravděpodobnost, že budou oba naživu, pokud víme, že $A = a$?
- Vyjádřete B jako součet m vhodných indikátorových n.v.
- Spočítejte $\mathbb{E}(B|A = a)$. (Hint: Linearita střední hodnoty platí i pro podmíněnou střední hodnotu.)
- Jaké je rozdělení n.v. A ? (Buď ho pojmenujte, nebo napište pravděpodobnostní funkci, tj. určete $P(A = a)$.)
- Pro zvolenou a -prvkovou množinu lidí M : jaká je pravděpodobnost, že je to přesně množina přeživších? Neboli kolik je $P(L = M)$? A kolik $P(L = M|A = a)$?
- Pro $m = 10$ a $a = 4$ ověřte výsledek sámplováním v libovolném programovacím jazyce.

Tahák

- Sdružená pravděpodobnostní funkce* náhodného vektoru (X, Y) je definována vztahem $p_{X,Y}(x, y) = P(X = x \wedge Y = y)$.
- Připomeňte si, jak z ní zjistit „jednorozměrné funkce“ p_X, p_Y neboli *marginální rozdělení* – představujte si je na *okrajích* tabulky sdruženého rozdělení.
- Poissonovo rozdělení*: $X \sim \text{Pois}(\lambda)$: $p_X(k) = e^{-\lambda} \cdot \lambda^k / k!$, $\mathbb{E}(X) = \lambda$.
- Konvoluční vzorec pro X, Y nezávislé: $P[X + Y = z] = \sum_{x \in \text{Supp}(X)} P[X = x] \cdot \Pr[Y = z - x]$.

Domácí úkol 6

<https://iuuk.mff.cuni.cz/~chmel/2223/past/>

Zadáno 20. 3. 2023

Pravděpodobnost a statistika 1

Odevzdejte do 27. 3. 2023 9:00 přes Poštovní sovu

Úloha 1 (Šuplík)

V šuplíku je 6 ponožek: 2 bílé, 2 černé a 2 oranžové. Potmě náhodně vytáhneme ze šuplíku 3 ponožky. Označme jako X počet vytáhnutých bílých ponožek a jako Y počet vytažených oranžových ponožek.

- Napište tabulku rozdělení náhodného vektoru (X, Y) a určete s jakou pravděpodobností jsou mezi třemi vytaženými ponožkami alespoň dvě stejné.
- Jsou X a Y nezávislé?